

Naturvärdesanalys
Östberga
Inventering pollinatörer
Bilaga 4

2016

Innehåll

Dagfjärilar	4
Steklar	6
Referenser	9
Digitala källor	9

Rapport: Naturvärdesanalys Östberga
Dnr:
Datum: 2017-01
Utgivare: Exploateringskontoret, Stockholm
Beställare: Emma Wirén
Konsult: Calluna AB Hästholmsvägen 28, 131 30 Nacka
Org nr: 55 65 75-06 75.
Callunas projektgrupp har bestått av: Mova Hebert projektledare,
kvalitetsgranskning.
Oskar Kindvall: inventering och text fjärilar)
Petter Andersson: inventering och text steklar
Tenna Toftegaard, praktikant

Dagfjärilar

Totalt observerades 20 arter av äkta dagfjärilar (familj *Papilionidae*) inom de totalt nio utvalda inventeringsytorna i Östberga (Figur 1). Antalet observationer summeras till 452 stycken. Innan inventeringen gjordes fanns inga fynd rapporterade till Artportalen eller andra publika databaser med artobservationer från Östberga. Om man jämför resultatet i den här inventeringen med vad som påvisats i angränsande områden, dvs. Årstafältet, Stureby, Enskedefältet, Örby Slott och Liseberg, så är det ungefär samma arter som förekommer. Detta indikerar att de fyra besöken som gjordes under sommaren 2016 ger en förhållandevis representativ bild av fjärilsfaunan i området. De olika ytorna som inventerades skiljer sig en hel del både i fråga om storlek och vilka naturtyper som förekommer. Det största artantalet (16 arter) påträffades på lokal 5 i östra delen av området. Denna lokal var dels den till ytan största som inventerades och dels hade den förhållandevis många olika miljöer. Ytstorlek brukar generellt kunna vara en viktig faktor som förklarar artrikedom genom att en större yta med lämplig miljö ger förutsättning för fler individer att klara sig där. Avgörande för en rik fjärilsförekomst är dock tillgången på blommande växter som kan fungera som födokälla för de vuxna fjärilarna *och* en rik förekomst av olika värdväxter lämpliga som föda för fjärilarnas larver. Huvudskälet till att flest arter observerades på lokal 5 är troligen den förhållandevis stora mångfalden i olika livsmiljöer som finns inom den ytan med rik förekomst av buskar och träd av olika slag. Dessutom ger variationen i livsbetingelser för växter förutsättning för en rik blomning under en större del av året.

Ett gott exempel på att stor blomrikedom och variation i miljöer kan ha större inverkan på artantalet återfinns på lokal 2 där näst mest fjärilsarter påträffades (13 arter). Denna lokal var till ytan förhållandevis liten men blomrikedomen var här den största. Dessutom fanns här en stor variation bland arter av träd och buskar runt ytan. Förekomst av framförallt slån på denna gjorde att t.ex. eldsnabbvingen kunde leva där. Detta samtidigt som det fanns mer torr ängsvegetation som passade för t.ex. storfläckig pärlemorfjäril, blåvingar och mindre guldvinge.

Lokal 1a, 4, 6 och 7 hade ungefär lika många arter (9-11 arter). Förutsättningarna på dessa platser skiljde sig dock också en hel del vilket förstärker påverkan artsammansättningen. Hällmarker förekommer på både lokal 4 och 6. De största hällmarkerna återfinns på lokal 6 och det var också där som den största förekomsten av sandgräsfjäril påträffades. Det är en art som vi ha riktig varmt klimat vilket det på de solexponerade berghällarna. På de ytor som hade väldigt lite fjärilar saknas denna variation mer eller mindre. Detta gäller lokalerna 1b, 3a, 3b.

Under de torraste perioderna under sommaren blev vegetationen på de hällmarksdominerade lokalerna tämligen utbränd vilket ofta drabbar sådana platser. Under dessa perioder vissnar de flesta växter så pass mycket att fjärilar och andra nektarsökande insekter, som fjärilar, får svårt att hitta tillräckligt med

föda. Då blir miljöer som den på lokal 1a mycket värdefulla för fjärilarna genom att det finns tillgång på fuktig vegetation intill vattensamlingar.

Av de ytor som inventerades var det bara lokal 7 som på något vis hävdades under året. Genom att ytan slås blir artrikedomen bland blommande örter säkert betydligt större på ytan än vad som annars skulle bli fallet på samma plats. Nu blev det dock så att investeringstillfällena sammanföll med att ytan just slagits vilket gjorde att det var extremt lite växter som blommade. Antalet individer (totalt 15) blev följaktligen mycket lägre än vad som hade varit förväntat om besöken hade gjorts när vegetationen återhämtat sig och nya blommor hunnit slå ut. Trots det låga individantalet summerades artantalet till 9 vilket trots allt tyder på att växtrikedomen, som förmodligen upprätthålls av slåttern, bidrar till en förhållande vis artrik fjärilsfauna på platsen.

I inventeringen av Östberga hittades fyra arter som inte tidigare observerats i närområdet. Det gäller storfläckig pärlemorfjäril, ljungblåvinge och silverblåvinge. Samtliga dessa är vanliga arter med vid utbredning och har troligen varit förbisedda tidigare.

Pärigräsfjäril, sorgmantel, tistelfjäril och amiral är arter som påträffats i kringliggande områden och som borde ha påträffats vid inventeringen också i Östberga. Dessa arter rör sig inom ganska stora områden och att de inte påträffades beror nog mest på tillfälligheter. Förutsättningarna för att de ska kunna finnas är goda på flera av de inventerade ytorna i Östberga.

Tabell 1. Resultat från inventeringen av fjärilar

Art	Svenskt namn	Lokal/fälla								Summa
		1a	1b	2	3b	4	5	6	7	
<i>Aglais io</i>	Påfågelöga	20	1	16		1	7	2	1	48
<i>Aglais urticae</i>	Nässelfjäril			1			1		2	4
<i>Aphantopus hyperantus</i>	Luktgräsfjäril			5		1	7	1	5	19
<i>Argynnis paphia</i>	Silverstreckad pärlemorfjäril	1	1	1			1			4
<i>Coenonympha pamphilus</i>	Kamgräsfjäril	12		11		4	15	12	33	86
<i>Cyaniris semiargus</i>	Ängsblåvinge	1								1
<i>Gonepteryx rhamni</i>	Citronfjäril						1			1
<i>Hipparchia semele</i>	Sandgräsfjäril				1	1	1	10		13
<i>Issoria lathonia</i>	Storfläckig pärlemorfjäril			1				1		2
<i>Lycaena phlaeas</i>	Mindre guldvinge	4				2	3	2		11
<i>Ochlodes sylvanus</i>	Ängsmygare	4		3		2	16	5	12	42
<i>Pieris brassicae</i>	Kålfjäril	6	1	2		1	3	3		16
<i>Pieris napi</i>	Rapsfjäril	6	3	9	1	4	25	20	13	81
<i>Pieris rapi</i>	Rovfjäril	2		5				3	1	11
<i>Plebejus argus</i>	Ljungblåvinge						3			3
<i>Polygonia c-album</i>	Vinbärsfuks						1			1

Art	Svenskt namn	Lokal/fälla								Summa
		1a	1b	2	3b	4	5	6	7	
<i>Polyommatus amandus</i>	Silverblåvinge						1		1	2
<i>Polyommatus icarus</i>	Pukstjärneblåvinge	6		3		1	9		9	28
<i>Thecla betulae</i>	Eldsnabbvinge			1						1
<i>Thymelicus lineola</i>	Mindre tätelsmyg	7		12		1	28	1		49
Summa antal individer per fälla (totalt 414 ind.)		69	6	80	2	36	122	60	77	452
Summa antal arter per fälla (totalt 20 arter)		11	4	13	2	10	16	11	9	

Steklar

Totalt noterades 101 individer av 30 gaddstekelararter i gulskålarna. Av dessa var 17 arter vildbin, sex arter rovkastelar, tre arter vägsteklar, tre arter getingar samt en art sandsteklar. Totalt påträffades steklar på sju av de nio lokalerna. Vid en lokal (1a) blev gulskålarna förstörda och på en lokal (3a) fångades inga steklar alls.

Inga rödlistade arter eller arter med signalvärde påträffades. Samtliga påträffade arter är mer eller mindre vanliga. Det intressantaste fyndet var hallongeting *Gymnomerus laevipes*, vilken är en mindre vanlig art som troligen minskar i Sverige (Artfakta). Majoriteten av de påträffade steklarna är marklevande arter som normalt anlägger sina boplatser i lättgrävda jordar (tex *Andrena*, *Lasioglossum* samt vägsteklar), men några arter anlägger sina bon i död ved eller i växtstjälkar (tex *Hylaeus*, *Hoplitis*, *Passaloecus*) och några arter är boparasiter hos andra arter (tex *Sphecodes*). Av vildbin påträffades endast polylektiska arter, dvs. generalistiska arter som samlar pollen hos många olika blommande växter.

De art- och individrikaste lokalerna var lokal 1b och 2 med 14 respektive 12 gaddstekelararter. Lokal 2 var även en lokal som var relativt artrik med avseende på dagfjärilar och uppenbarligen gynnar lokalens variation och blomrikedom även flera gaddsteklar. Detsamma kan inte sägas om lokal 1b, vilken hade relativt många gaddstekelararter men endast ett fåtal fjärilar. På lokalerna 3b, 5, 6 och 7 påträffades färre än tio arter gaddsteklar. De lokaler som hade sämst förekomst av gaddsteklar var lokal 4, med endast en art, och lokal 3a där ingen art påträffades alls. Det låga antalet arter på lokal 4 är något förvånande, med tanke på det solexponerade läget på hällmarken och att lokalen hade relativt många fjärilar. Däremot var det mer väntat att stekelförekomsten skulle vara låg bland höghusen på lokal 3a.

Tabell 2. Resultat från inventeringen av steklar

Art	Svenskt namn	Lokal/fälla							Summa
		1b	2	3b	4	5	6	7	
Andrenidae - grävbin									
Andrena subopaca	Lundsandbi	1							1
Apidae - långtungebin									
Bombus campestris	Äkersnylthumla			1					1

Art	Svenskt namn	Lokal/fälla							Summa
		1b	2	3b	4	5	6	7	
<i>Bombus lapidarius</i>	Stenhumla	1							1
<i>Bombus lucorum</i> coll.	Jordhumlor	2						2	4
<i>Bombus pascuorum</i>	Åkerhumla	4					1		5
<i>Bombus rupestris</i>	Stensnylthumla		1						1
Colletidae - korttungebin									
<i>Hylaeus brevicornis</i>	Småcitronbi		1						1
<i>Hylaeus confusus</i>	Ängscitronbi		4			1			5
Megachilidae - buksamlarbin									
<i>Hoplitis claviventris</i>	Märggnagbi							1	1
Halictidae - vägbin									
<i>Halictus tumulorum</i>	Ängsbandbi	2	9	11	1	3		2	28
<i>Lasioglossum albipes</i>	Ängssmalbi	1							1
<i>Lasioglossum calceatum</i>	Mysksmalbi		1						1
<i>Lasioglossum leucopus</i>	Bronssmalbi	1	1			1			3
<i>Lasioglossum leucozonium</i>	Fibblesmalbi					1			1
<i>Lasioglossum morio</i>	Metallsmalbi	3	2	1		1	3		10
<i>Sphecodes geofrellus</i>	Småblodbi					1			1
<i>Sphecodes monilicornis</i>	Ängsblodbi	1							1
Crabronidae - rovsteklar									
<i>Arachnospila anceps</i>		1		1			2		4
<i>Gorytes quadrifasciatus</i>		1	4						5
<i>Oxybelus uniglumis</i>			1						1
<i>Passaloecus singularis</i>				1					1
<i>Trypoxylon attenuatum</i>						2			2
<i>Trypoxylon minus</i>		3		1		1			5
Pompilidae - vägsteklar									
<i>Anoplius nigerrimus</i>	Skogsvägstekel		1		2	1	1		5
<i>Arachnospila spissa</i>		1							1
<i>Auplopus carbonarius</i>	Svart murarvägstekel		2				1		3
Sphecidae - sandsteklar									
<i>Podalonia affinis</i>			2						2
Vespidae - getingar									
<i>Gymnomerus laevipes</i>	Hallongeting							1	1
<i>Vespula germanica</i>	Tyskgeting							1	1
<i>Vespula vulgaris</i>	Vanlig geting	4							4
Summa antal individer per fälla (totalt 101 ind.)		26	29	16	3	12	8	7	
Summa antal arter per fälla (totalt 30 arter)		14	12	6	2	9	5	5	

Figur 1. Inventeringspunkter för fjärlar i Östberga

Referenser

ArtDatabanken, artfakta. *Gymnomerus laevipes* - hallongeting.

Digitala källor

Artportalen och ArtDatabanken, 2016. Sökning med inom inventeringsområdet området, alla artgrupper, inklusive skyddade arter, period 2000-2016-06.